

Čína po roce 1945

Čína měla ve 2. SV 12 milionů mrtvých (odhad – Kronika lidstva), nejvíc po SSSR.

1) Zahraničí politika Číny, Tibet a Taiwan

Občanská válka 1946-1949: pokračování občanské války (přerušena za války). Kuomintang (generál Čankajšek) x KS Číny (Mao Ce-tung).

1949 – vítězství KS Číny. Mao Ce-tung vyhlásil v Pekingu 1. 10. 1949 **Čínskou lidovou republiku.** Čankajšek uprchnul se zbytky Kuomintangu na Taiwan. Zde vyhlásil (roku 1950) Čínskou republiku. Čankajšek vládl jako prezident Taiwanu až do roku 1975.

Od roku 1949 existují de facto dva čínské státy. **Taiwan** ale nikdy nezávislost nevyhlásil a obě vlády si činí nárok být vládou celé Číny. Západ zpočátku uznával vládu na Taiwanu, jehož zástupci seděli až do roku 1971 v OSN jako zástupci Číny. V roce 1971 byl Taiwan z OSN vyloučen a místo něj tam zasedli zástupci komunistické Číny. Taiwan je dnes počítačová velmoc a jedna z nejvyspělejších zemí světa. Čína ho považuje za svou provincii a oficiálně razí heslo „jedna země, dva systémy“. Drtivá většina zemí světa uznává Čínu (ČLR), ale Taiwan je stále uznáván 23 státy (nejvýznamnější z nich je Paraguay).

Tibet

Tibet byl do roku 1950 autonomním čínským územím, de facto nezávislým státem, v jehož čele stál dalajláma (viz film Sedm let v Tibetu).

1950 – Tibet byl obsazen čínskou komunistickou armádou. Číňané zpočátku nechali v Tibetu formálně dál vládnout dalajlámu.

1959 – protičínské povstání v Tibetu, potlačeno. Dalajláma uprchnul do indického exilu (s 9000 přívrženci, sídlo Dharamsala), kde žije dodnes. (občanským jménem Tändzin Gjamccho, narozen 1935). Dnes je Tibet oficiálně autonomním územím ČLR, de facto je to ale čínská kolonie. Dalajláma usiluje nenásilnou cestou o skutečnou autonomii Tibetu.

1950-1953 – korejská válka - Čína vyslala do Koreje „dobrovolníky“ (nechtěla oficiálně napadnout vojska OSN). V roce 1953 podepsáno příměří, nikoli mír. V Koreji dohromady padlo (odhad) 1.5 milionu čínských a severokorejských vojáků.

cca 1960 – sovětsko-čínská roztržka – viz SSSR. Plně se sovětsko-čínské vztahy normalizovaly až za Gorbačova.

1962 – čínsko-indická válka – pohraniční konflikt. Indové poraženi, museli vyklidit některá menší území (na hranici Asam x Tibet). Už předtím Číňané zabrali (se souhlasem přátelského Pákistánu) část Kašmíru. Čína s Pákistánem uzavřeli spojení proti Indii a postavili Karakoram Highway (strategická komunikace).

1964 – Čína jadernou velmocí (1. pokusný jaderný výbuch).

1972 – normalizace vztahů s USA, prezident Richard Nixon navštívil Peking („schůzka století“, diplomatická senzace). USA tím de facto diplomaticky uznaly Čínu a uzavřely s ní spojení proti SSSR. Přátelské vztahy trvají dodnes, a to hlavně na ekonomické bázi.

Schůzce předcházela „pingpongová diplomacie“ (viz film Forrest Gump) – stolní tenisté USA pozváni v dubnu 1971 na přátelské utkání do Číny. V červenci 1971 vykonal tajnou návštěvu Číny Henry

Kissinger, Nixonův poradce pro otázky národní bezpečnosti, jel tajně přes Pákistán. Kissinger diplomaticky připravil Nixonovu cestu do Číny. Oficiálně USA uznaly Čínu až v roce 1978 a v roce 1979 s ní navázali úplné diplomatické styky. V roce 1978 také Čína podepsala „dohodu o přátelství“ s Japonskem.

1979 – **čínsko-vietnamská válka**. Čína chtěla „potrestat“ Vietnam za invazi do Kambodže (Čína podporovala Rudé Khmery, Sověti Vietnam). Malý pohraniční konflikt. Číňané dosáhli úspěchu za cenu těžkých ztrát, válka ukázala nedostatky čínské armády.

1997 – Hongkong připojen k Číně (VB ho měla pronajatý na 99 let).

1999 – Macao připojeno k Číně. Předtím patřilo 442 let Portugalsku, byla to poslední evropská kolonie v Asii.

2008 – LOH v Pekingu.

2) Vnitřní vývoj v komunistické Číně

1949 – vítězství komunistů

Mao Ce-tung (1893-1976) – byl předsedou KS Číny. V jejím čele stál od Dlouhého pochodu (1934-1936). Spoluzakládal KS Číny v roce 1921.

Čou En-laj (1898-1976) – populární premiér, spoluzakladatel KS Číny a obvykle muž číslo 2 režimu, skvělý diplomat. Celý život byl věrný Maovi, přitom ale nebyl spojen s největšími zvěrstvy režimu.

Od roku 1950 byla prováděna „pozemková reforma“ – zrušeny velkostatky. Od roku 1953 pak následovala kolektivizace zemědělství.

Maovy kampaně:

1) **Sto květů** (1956-1957) - Mao vyzval stranu k sebekritice. Když se kritikové ozvali, byli jako „pravičáci“ pozatýkáni.

2) **Velký skok vpřed** (1958-1961) – Čína měla v krátkém čase dohonit ekonomickou úroveň vyspělých zemí. Zemědělská družstva byla přeměněna v komuny. Komuny měly být zcela soběstačné, vyráběly si například vlastní ocel. Ekonomická katastrofa, v roce 1959 vypuknul hladomor (miliony mrtvých), neúspěch otrásl Maovou pozicí →

3) **Kulturní revoluce** (cca 1965-1969) – vyvolal ji Mao, aby opět posílil svoji otřesenou pozici. Cílem bylo odstranit „stranickou byrokracii“ okolo populárního prezidenta Číny (Liou Šao-čchi), který byl populárnější než Mao. Mao se opřel o armádu, stál však spíše v pozadí a do čela kulturní revoluce nastrčil svoji manželku Ťiang Čching. Vznikly **Rudé gardy** – hlavně studenti (často spíše děti), pronásledovaly hlavně inteligenci. Pálily se knihy, učitelé a profesori, a později i straničtí funkcionáři, byli vražděni nebo byli posíláni pracovat na venkov. Prezident Liou, hlavní objekt nenávisti Maa, byl zavražděn. Kulturní revoluce se Maovi vymkla z rukou a země se ocitla na pokraji občanské války, ekonomika byla zcela rozvrácena. V roce 1969 nakonec proti Rudým gardám zasáhla armáda a byl nastolen pořádek. Přesto kulturní revoluce posílila Maovu pozici!

Během KR byl mimořádně posílen **kult Maovy osobnosti**. Rudá knížka, sbírka Maových citátů, byla vydána nákladem jedné miliardy výtisků!

Nástupcem Maa měl být ministr obrany Lin Piao. Neúspěchy hodili na něj a vyloučili ho z KS Číny. Údajně se pokusil o státní převrat, který ztroskotal, a tak chtěl utéct do SSSR. V roce 1971 s ním však kdesi nad Mongolskem spadlo letadlo, jeho smrt nebyla objasněna.

1976 – zemřel Čou En-laj (leden) i Mao Ce-tung (září).

- k moci se nejdříve dostal **Gang čtyř** – Maova manželka Ťiang Čching a její tři přívrženci (co předtím prováděli kulturní revoluci). V boji o moc byli nakonec poraženi a odsouzeni k vysokým trestům. Ťiang Čching dokonce odsouzena k smrti, rozsudek však nebyl vykonán.

Do čela KS Číny se nakonec dostal **Teng Siao-pching**. (žil 1904-1997). Pragmatik. Za Maa byl 2x odstraněn z vrcholné politiky, ale pak se vždy vrátil. Začal budovat v Číně kapitalismus (tržní ekonomiku). „Nezáleží na tom, jestli je kočka černá nebo bílá, hlavně když chytá myši.“ Nastartoval obrovský a trvalý růst ekonomiky (dlouhodobě přes 10% růst HDP ročně!). Rozvíjí se hlavně jižní a východní pobřeží Číny, velké zahraniční investice. Oficiálně zastával jen formálně nevýznamnou funkci místopředsedy vlády, ve skutečnosti však vládnul on. V politické rovině se ale nic nezměnilo →

1989 (4. 6.) – masakr na náměstí Nebeského klidu (Tchien-an-men) v Pekingu (největší náměstí na světě). Protestující (převážně VŠ studenti) byli zmasakrováni armádou (tanky, transportéry), mnoho mrtvých (odhad – 3600), následovala zatýkání a popravy „kontrarevolucionářů“.